

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 10

หัวข้อเนื้อหา

1. ลักษณะความเป็นมาของการเกิดรูปแบบงานศิลปะบาโรก-โรคโคโค
2. รูปแบบและลักษณะที่สำคัญงานบาโรก-โรคโคโค
3. การแบ่งยุคสมัยของศิลปะบาโรก-โรคโคโค
4. ลักษณะรูปแบบงานสถาปัตยกรรมที่สำคัญของศิลปะบาโรก-โรคโคโค

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยเมื่อนักศึกษาได้เรียนจบหลังจากการบรรยายในบทที่ 10 แล้ว นักศึกษาจะได้รับความรู้ดังต่อไปนี้

1. สามารถอธิบายถึงที่มาของการเกิดรูปแบบงานศิลปะบาโรก-โรคโคโค
2. สามารถจำแนกและอธิบายถึงลักษณะของงานศิลปะบาโรก-โรคโคโค
3. อธิบายถึงลักษณะของยุคสมัยในแต่ละยุคของศิลปะบาโรก-โรคโคโค
4. สามารถอธิบายถึงลักษณะของงานสถาปัตยกรรมที่สำคัญของศิลปะบาโรก-โรคโคโค

วิธีการสอน

1. บรรยายเนื้อหารายวิชา
2. บรรยายการบริหารการสอนภาพรวมของเนื้อหา
3. บรรยายเนื้อหาการสอนในประเด็นของเนื้อหาที่นำขึ้นมาเป็นตัวอย่าง
4. สรุปเนื้อหาท้ายคาบการสอนแบบครอบคลุม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Power point) พร้อมบรรยาย พร้อมภาพประกอบการสอน
2. ใช้ระบบการเรียนรู้แบบควบคุมในระบบออนไลน์ ด้วยโปรแกรม google meet พร้อมการบันทึกการสอน
3. การนำข้อมูลใส่ลงในเว็บไซต์ (website) คลาสรูม (classroom)
4. การโต้ตอบซักถามระหว่างสอน ทบทวนเนื้อหาในเรื่องที่เรียน
5. แบ่งกลุ่มทบทวนเนื้อหาที่เรียน
6. การตอบคำถามแบบปากเปล่าหลังบรรยายเนื้อหาแล้วเสร็จ

สื่อการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนและการเรียน เรื่องพื้นฟูศิลปะวิทยาการ หรือ เรอเนซองซ์ ภาพบรรยาย
2. ระบบสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Power point
3. คำบรรยายเอกสารพร้อมดาวน์โหลดบนเว็บไซต์
(https://elca.ssru.ac.th/suriyun_ch/)

การวัดและการประเมิน

1. การสังเกตจากการตอบคำถาม โต้ตอบ
2. การสังเกตจากการจดบันทึกเอกสารที่ได้ศึกษา ด้วยการจดตัวอักษรหรือการวาดภาพประกอบ
3. วัดจากพฤติกรรมและความกระตือรือร้นในการเรียน ว่ามีความตั้งใจ หรือสนใจ อย่างไร

บทที่ 10

ศิลปะบาโรก-โรโคโค

ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และศิลปะในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ทั้งในและนอกทวีปยุโรป เป็นที่มาของการปฏิวัติทางภูมิปัญญาในด้านต่างๆ ทั้งในด้านปรัชญา วิทยาศาสตร์ ซึ่งเริ่มก่อตัวในสมัยฟื้นฟูศิลปะ ในรูปแบบลัทธิมนุษยนิยม ยกย่อง ชื่นชม ความสามารถของมนุษย์ในด้านต่างๆ ทำให้มีการใช้หลักเหตุผล เข้าใจถึงหลักศาสนาอย่างแท้จริง ส่งผลให้ศาสนาคริสต์แตกสาขาออกเป็นหลายนิกาย และส่งผลต่อการพัฒนาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มากในคริสต์ศตวรรษที่ 17-18 ปรัชญาและแนวคิดเริ่มเกิดขึ้น เป็นรูปเป็นร่างที่แน่นอนในช่วงฟื้นฟูศิลปวิทยาการ โดยกำหนดว่าลัทธิมนุษยนิยมเป็นเป็นนิมิตรแรกของความคิดปรัชญา ทำให้มนุษย์มีความฉลาด มีเหตุและผลมากขึ้น ในช่วง ค.ศ. 1680 มีการปฏิวัติทางภูมิปัญญาขึ้นในอังกฤษ เรียกว่า ยุคแห่งความรู้ หรือยุคสว่างทางปัญญา (The Enlightenment) และได้เผยแพร่ไปในแถบทวีปยุโรปอย่างรวดเร็ว

รายละเอียดในบทนี้จะกล่าวถึง การเกิดของศิลปะบาโรกที่พัฒนาการต่อเนื่องจากศิลปะแบบเรอเนซองส์ โดยอธิบายถึงลักษณะของรูปแบบศิลปะบาโรกพร้อมทั้งยกตัวอย่างอาคารค่าสำคัญที่สามารถอธิบายให้เห็นถึงรูปแบบศิลปะแบบบาโรกได้อย่างชัดเจน และต่อมาในบทจะกล่าวถึงศิลปะแบบโรโคโค ศิลปะที่มีความคาบเกี่ยวเนื่องกับศิลปะแบบบาโรก โดยจะอธิบายให้เห็นคุณลักษณะเฉพาะของศิลปะแบบโรโคโคที่มีความคล้ายกับศิลปะแบบบาโรก แต่ก็ยังมีบางลักษณะที่แตกต่างกันออกไปโดยจะเริ่มกล่าวถึงมูลเหตุของการเกิดศิลปะแบบโรโคโค และสุดท้ายจะยกตัวอย่างแบบโรโคโคที่สำคัญมาเป็นตัวอย่างให้สามารถอธิบายถึงลักษณะศิลปะแบบโรโคโคได้อย่างชัดเจน

มูลเหตุของศิลปะบาโรกเกิดขึ้นโดยมีมูลเหตุและแนวความคิดของหลักการดังกล่าวดังนี้

1. เหตุผลจะเป็นสิ่งชี้นำไปสู่ความรู้ การหลักการความจริงมากกว่าความเชื่อ
2. จักรวรรดิแบบแผนตายตัว เป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์
3. โครงสร้างทางสังคมที่ดีควรเป็นไปตามธรรมชาติ และคนเราต้องมีการปรับตัวเองให้เข้ากับธรรมชาติ และสังคมจะต้องอยู่แบบพึ่งพาอาศัยการเป็นหมู่เหล่า

4. ไม่มีบาปดั้งเดิม มนุษย์สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆได้อย่างอิสระ และความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ไม่ใช่ความสามารถมาจากโชคช่วยหรือพระเจ้า

ศิลปะบาโรก

ศิลปะบาโรกไม่แน่นอนชัดเจนว่าเกิดขึ้นจากที่ไหน แต่มีศูนย์กลางของการพัฒนาอยู่ที่ประเทศอิตาลี และเป็นช่วงที่มีกษัตริย์ พระราชินี มีบทบาทต่อการเมืองและงานศิลปะมาก และในแต่ละประเทศก็มีลักษณะของงานแบบบาโรกที่ต่างกันออกไปส่วนใหญ่ในประเศอิตาลีศิลปะแบบบาโรกจะมีบทบาทไปทางอาคารทางศาสนามากกว่างานสำหรับกษัตริย์ คำว่า “บาโรค” มีความหมายใช้เรียกถึงรูปแบบของงานศิลปะ สถาปัตยกรรม วรรณกรรมและดนตรี ซึ่งมีแหล่งที่มาจากอิตาลีในช่วงระยะเวลา ปี ค.ศ.1550 - ค.ศ. 1750 มีศูนย์กลางอยู่ที่โรม ซึ่งมีความเจริญสูงสุดระหว่าง ปี ค.ศ. 1680-1730 มีชื่อเรียกเฉพาะช่วงระยะนี้ว่า “ไฮ-บาโรค” (High Baroque) คำว่า บาโรค มีความหมายถึง ความผิดปกติ ไม่ถูกต้องตามระเบียบ หรือไม่สม่าเสมอ นอกจากนี้ยังมีผู้สันนิษฐานว่านำมาจากคำว่า บาร์โรโค Barroco ซึ่งเป็นภาษาโปรตุเกส หมายถึงไข่มุกที่มีรูปร่างบิดเบี้ยวไม่สมบูรณ์ ปกติมักจะใช้เรียกสิ่งต่างๆ ในทำนองเชิงดูถูกดูหมิ่น ต่อสิ่งที่หยาบกร้าน และรสนิยมที่เกิดความงานจนเกินพอดี มูลเหตุที่มีผลกระทบต่องานศิลปะบาโรค แบ่งออกกว้างๆ 3 ประการคือประการที่หนึ่งศาสนจักรโรมันคาทอลิกมีการยอมรับนโยบายให้นำเอาศิลปะเป็นปัจจัยในการประชาสัมพันธ์ศาสนาเพื่อที่จะดึงให้คนประชาชนนั้นเข้ามาภายในโบสถ์และมีความศรัทธาในศาสนามากขึ้น ประการที่สองมีแนวคิดเรื่องวิทยาศาสตร์มากขึ้น ระบบการศึกษาและวิทยาศาสตร์ทำให้คนนั้นเริ่มเห็นในความเป็นจริงตามหลักการของการศึกษา และเชื่อตามเหตุและผลของเรื่องต่างๆ และประการสุดท้ายเกิดแหล่งศูนย์กลางทางการเมืองใหม่ ระบบการปกครองเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง

สถาปัตยกรรมบาโรค

สถาปัตยกรรมบาโรคถูกพัฒนารูปแบบและรายละเอียดส่วนใหญ่มาจากงานสถาปัตยกรรมเรอเนซองซ์ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมทำให้รูปแบบทั้งสองแตกต่างกันออกไป เช่น การตัดใช้เส้นโครงสร้างและที่ทำเป็นลายประดับ บาโรคจะมีการใช้เส้นโค้ง เคลื่อนไหวมาก นิยมทำเป็นมุขยื่นหรือทำให้เกิดแสงสว่าง การจัดผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามเรอเนซองซ์หมดไปเปลี่ยนเป็นยื่นมุขขนานอาคารหลังออกมาทั้งสองข้าง คล้ายรูปตัว U การตกแต่งภายในอาคารจะมีความหรูหรา ดูสนุกเร้าใจ ชอบใช้ลวดลายทั้งงานปั้นและงานวาด การตกแต่งภายนอกอาคารส่วนใหญ่จะไม่ตกแต่งประดับประดาจนเกินงาน แต่ภายในจะกระทำอย่างวิจิตรพิสดาร ปิดทอง ลงยาสี โดยมากสถาปนิกที่

ออกแบบงานสถาปัตยกรรมจะเป็นกลุ่มคนที่มีชื่นชอบในความสวยงามในงานศิลปะ ประติมากรรม และจะออกแบบงานให้เน้นเรื่องความสวยงามเป็นหลัก โดยจะไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการใช้ประโยชน์ของอาคาร การออกแบบโครงสร้างจะมีการเล่นเส้นสายที่มีรูปร่างโค้ง บิดงอของเส้น ของการตกแต่งงานสถาปัตยกรรม แม้กระทั่งโครงสร้างก็ยังเน้นเส้นโค้งตามเช่นเดียวกัน

สถาปนิกส่วนใหญ่เป็นพวกจิตรกรและประติมากรหันมาสร้างงานสถาปัตยกรรม การแบ่งยุคของสถาปัตยกรรมสมัยบาโรค แบ่งออกได้คือ สมัยต้น (Early Baroque) อยู่ในราวปี ค.ศ. 1580-1630 สมัยเจริญสูงสุด (High Baroque) อยู่ในราวปี ค.ศ. 1630-1680 และสมัยปลาย (Late Baroque) อยู่ในราวปี ค.ศ. 1680-1720

โบสถ์อิล เจซู (Church of the Gesù) เป็นหนึ่งในโบสถ์ในยุคของบาโรคที่มีการออกแบบตามหลักการและเน้นความคิดในการสร้างงานแบบบาโรค โบสถ์อิล เจซู อยู่ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เริ่มสร้างในปี ค.ศ.1575-1584 เป็นการออกแบบผสมผสานงานเรอเนาซองส์กับบาโรกรวมเข้าด้วยกัน หัวใจสำคัญคือความสง่างามของโดมกลางอาคารรูปแปดเหลี่ยม (รูปที่ 10.1) ใช้เวลาสร้าง 9 ปี โดย จาโคโม วิญลา และ จาโคโม เคลลา ปอร์ตา ภายนอกอาคารมีการออกแบบเน้นเส้นสายโค้งงอ มีการออกแบบค้ำยันหลังคาบริเวณหน้าจั่วบนด้านหน้าอาคารเป็นรูปเส้นสายตัวเอส (S) (รูปที่ 10.2) โดยปลายทั้งสองด้านจะม้วนปลายคล้ายกันหอย โบสถ์อิล เจซูมีความสูง 31 เมตร และมีความกว้าง 33 เมตร ทางเดินภายในกว้าง 25 เมตร มีแกน โดยผังอาคารถูกออกแบบให้มีลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้า

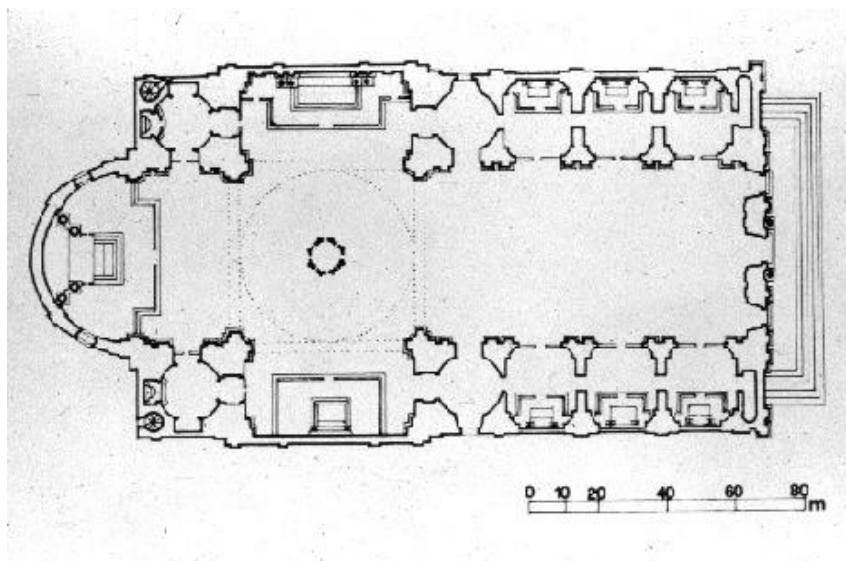
รูปที่ 10.1 ด้านโบสถ์อิล เจซูหันามองเห็นโคมแปดเหลี่ยม

ที่มา : [on line] [cited: 15 พฤษภาคม 2563] จาก <https://travel.sygi.com/en/>

รูปที่ 10.2 ด้านหน้าทางเข้า โบสถ์อิตาลี เจซู

ที่มา : [on line] [cited: 15 พฤษภาคม 2563] จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Church_of_the_Ges%C3%B9

รูปที่ 10.3 ลักษณะผังอาคารโบสถ์อิตาลี เจซู (Church of the Gesù) แบบบาโรค

ที่มา : [on line] [cited: 15 พฤษภาคม 2563] จาก <http://www.cosmovisions.com/style-jesuite.htm>

รูปที่ 10.4 ภายในโบสถ์อิล เจซู ตกแต่งหรูหราแบบบาโรค

ที่มา : [on line] [cited: 17 พฤษภาคม 2563] จาก [https://en.wikipedia.org/wiki/](https://en.wikipedia.org/wiki/Church_of_the_Gesu)

Church_of_the_Gesu#

โบสถ์ซานตา ซูซานน่า ตั้งอยู่ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี โดย มาเดอรันนา (Church of santa susanna) (รูปที่ 10.5) ในปี ค.ศ.1597-1603 (Church of santa susanna, rome, Italy) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบาโรคที่สมบูรณ์แบบ มีลักษณะที่ต่างออกไปจากเรอเนซองส์ ภายในโบสถ์ซานตาซูซานน่ามีการตกแต่งอย่างหรูหราสวยงามด้วยลวดลายต่างๆ เติมพื้นที่ทั้งผนังและฝ้าเพดาน การประดับลายใบไม้และลายที่ดูเคลื่อนไหวไปมา รูปแกะสลัก และการประดับสีและการปิดทองคำประดับดูแล้วมีรสนิยมระดับสูงตามแนวคิดแบบศิลปะบาโรค (รูปที่ 10.6)

รูปที่ 10.5 โบสถ์ ซานตา ซูซานน่า กรุงโรม โดย มาเดอรน่า ในปี ค.ศ.1597-1603

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <http://wikimapia.org/102494/Church-of-Santa-Susanna>

รูปที่ 10.6 โบสถ์ ซานตา ซูซานน่า กรุงโรม โดย มาเดอรน่า ในปี ค.ศ.1597-1603

ที่มา : [on line] [cited: 15 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.alamy.com/stock-photo-italy-rome-church-of-santa>

รูปที่ 10.7 บริเวณลานด้านหน้าโบสถ์ ซานตา ซูซานน่า

ที่มา : [on line] [cited: 25 พฤษภาคม 2563] จาก [https://commons.wikimedia.org/wiki/](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eglise_Santa_Susanna_alle)

File:Eglise_Santa_Susanna_alle

งานสถาปัตยกรรมโบสถ์แบบบาโรคนั้นจะเน้นการออกแบบที่ต่างไปจากการออกแบบโบสถ์แบบเรอเนซองส์ ทั้งรูปแบบของการวางผังอาคารที่มีขนาดเล็กลงกว่าโบสถ์แบบสมัยเรอเนซองส์ ซึ่งเป็นผลจากเรื่องสังคมและการเมือง รวมไปถึงการสนับสนุนในการสร้างอาคารนั้นไม่เหมือนเดิม การออกแบบสร้างจึงมีการย่อขนาดให้เล็กลงกว่าเดิม แต่มีการชดเชยในเรื่องการตกแต่งอาคารให้มีความสวยงามมากขึ้น รูปแบบอาคารของสถาปัตยกรรมแบบบาโรก มีลักษณะที่คล้ายกับงานในสมัยเรอเนซองส์ตอนปลายที่เน้นในเรื่องการตกแต่งด้านหน้าอาคารด้วยจั่วแบบสามเหลี่ยม มีการนำเสาแบบคอรินเทียนมาประดับตกแต่งแบบเสาแบบอิง (รูปที่ 10.7) แต่จุดเด่นที่มีการเปลี่ยนไปก็คือการใช้ค้ำยันหน้าจั่วบริเวณด้านหน้าแบบเรอเนซองส์จะนิยมใช้แบบเส้นตรงลาดเอียงและประดับตกแต่งให้สวยงาม แต่งานแบบบาโรคนั้น ใช้ค้ำยันรูปทรงตัว เอส (S) ที่มีวงจโค้งด้านปลายทั้งสองด้าน ซึ่งกลายมาเป็นลักษณะนิยมของการสร้างงานสถาปัตยกรรมแบบบาโรก (รูปที่ 10.8) หัวใจที่สำคัญของการออกแบบงานสถาปัตยกรรมบาโรกคือ ความสง่างามของรูปแบบอาคาร โคมอันโดดเด่นเป็นสง่า อยู่ตรงกลาง มีความสมดุลของรูปทรง ซึ่งเป็นแนวความคิดการออกแบบของไมเคิลแองเจโล (Michelangelo) กับ พัลลาไดโอ (Andrea Palladio) สถาปนิกและศิลปินที่ยิ่งใหญ่ในยุคเรอเนซองส์ที่เน้นหนักในเรื่องความสมดุลและความสง่าของโคมตรงกลาง

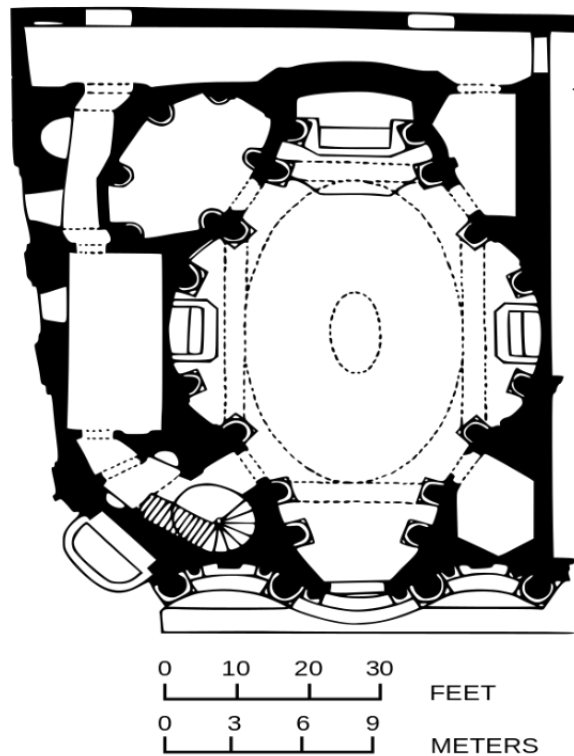
รูปที่ 10.8 รูปทรงด้านหน้าที่ต่างกันของโบสถ์เรอเนสซองส์ของกับบาโรค

ที่มา : ดัดแปลงจาก [on line] [cited: 15 พฤษภาคม 2563] จาก https://romanchurches.fandom.com/wiki/Santa_Susanna

วัดซาน คาร์โล อัลเล คีอโตร ฟอนตานเน (Church of Saint Charles at the Four Fountains) สร้างในโรมโดย ฟรันเชสโก บอร์โรมินี (Francesco Borromini) ในปี ค.ศ.1635-1667 เป็นอาคารทางศาสนาที่มีรายละเอียดที่น่าสนใจของการตกแต่งและรูปทรงของโคมหลังคา โดยปกติการออกแบบโคมโบสถ์หรืออาคารมันจะใช้ออกแบบรูปทรงกลม หรือทรงหกเหลี่ยม หรือ แปดเหลี่ยม ซึ่งเป็นระบบโครงสร้างที่ทำกันมาและสามารถรับน้ำหนักของโครงสร้างเป็นอย่างดี แต่โบสถ์วัดวัดซาน คาร์โล อัลเล คีอโตร ฟอนตานเน มีโดมตรงกลางยังอาคารมีหลังคาโดมรูปไข่ (Ovel doom) (รูปที่ 10.9) และโครงสร้างของโดมทำลายนูนสูงเป็นรูปหกเหลี่ยม วงกลม และกากบาท และเปิดช่องตรงกลางให้แสงสามารถเข้ามาภายในโคมได้ การออกแบบวางผังอาคารนั้นออกแบบเป็นรูปคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน แต่ทำปลายแหลมสี่มุมให้มนกลม ซึ่งเป็นการวางผังอาคารที่แปลกออกไปจากที่ทำมาในยุคก่อนๆ ซึ่งอาจเกิดจากการก่อสร้างในพื้นที่ที่มีจำกัดและต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม รูปด้านหน้าโบสถ์มีการประสานรูปหน้าจั่วสามเหลี่ยมและรูปวงรีเข้าด้วยกันและใช้เส้นโค้งมาใช้มากกว่าใช้เส้นตรง ทำให้รูปด้านหน้าโบสถ์มีความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวของเส้นและความเคลื่อนไหวของตัวอาคาร (รูปที่ 10.10)

ฟรันเชสโก บอร์โรมินี เป็นสถาปนิกที่มีความคิดในการออกแบบที่ต่างออกไปจากคนอื่นๆ บอร์โรมินีได้รับการยกย่องว่าเป็นสถาปนิกที่มีการประยุกต์องค์ประกอบของความคลาสสิกกับการ

ออกแบบที่ว่างเชิงประติมากรรมได้อย่างลงตัว และการออกแบบวัดซาน คาร์โล อัลเล คีออตโตร ฟอนตานาก็เป็นงานออกแบบที่เข้าได้ใช้แนวคิดของหลักการการประสานขององค์ประกอบรูปร่างสามเหลี่ยมในเชิงสัญลักษณ์ได้อย่างสมดุลและสวยงาม

รูปที่ 10.9 วัดซาน คาร์โล อัลเล คีออตโตร ฟอนตานา

ที่มา : [on line] [cited: 22 พฤษภาคม 2563] จาก <https://commons.wikimedia.org/>

wiki/File:San_Carlo_alle_Quattro

รูปที่ 10.10 วัดซาน คาร์โล อัลเล คีอตโตร ฟอนตานเน

ที่มา : [on line] [cited: 26 พฤษภาคม 2563] จาก http://www.okoguide.com/object.php?id_prod=6951&id_lang=2&id_city=4

รูปที่ 10.11 รูปตัดภายในวัดซาน คาร์โล อัลเล คีอตโตร ฟอนตานเน

ที่มา : [on line] [cited: 26 พฤษภาคม 2563] จาก https://www.wikiwand.com/en/San_Carlo_alle_Quattro_Fontane

ฟรันเชสโก บอร์โรมินิ (Francesco Borromini) นับว่าเป็นสถาปนิกมือชั้นยอดของยุคสมัยทองหรือสมัยเจริญสูงสุดของสถาปัตยกรรมแบบบาโรค บอร์โรมินิเกิดเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 1599 ที่หมู่บ้านบิสโซเน (Bissone) กรุงโรม ประเทศอิตาลี เสียชีวิตเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ. 1667 เป็นประติมากรและสถาปนิกบาโรค บอร์โรมินิมีความเชี่ยวชาญในเรื่องความงาม สุนทรียภาพ ในการออกแบบ งานที่เขาออกแบบสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ที่ได้พบเห็นเป็นอันมาก บอร์โรมินิจะออกแบบงานที่มีความสง่างาม โอ้อ่า มีความละเอียดประณีตในลวดลายการส่วนประดับ และได้สร้างอิทธิพลให้กับสถาปนิกรุ่นหลังได้ศึกษาและเป็นต้นแบบในการทำงานแพร่หลายไปในแถบยุโรป

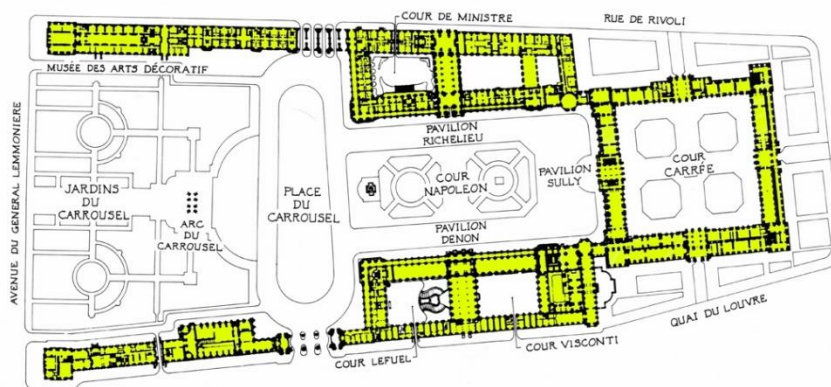
งานศิลปกรรมแบบบาโรคได้รับความนิยมแพร่หลายในยุโรป ในประเทศต่างๆ ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลงานศิลปกรรมแบบบาโรคเป็นอันมาก แทนที่ศิลปกรรมแบบเรอเนซองที่เริ่มไม่ได้รับความนิยม ศิลปกรรมแบบบาโรคให้ความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้คนที่ได้พบเห็น อันเกิดจากการก่อสร้างอาคารและการประดับตกแต่งที่สวยงาม แปลกใหม่ ศิลปินและสถาปนิกต่างพากันแสดงงานใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย จึงทำให้งานศิลปกรรมแบบบาโรคนั้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและพัฒนาตัวเองไปในทิศทางที่สวยงามมากขึ้น ประเทศฝรั่งเศสอาจกล่าวว่าเป็นศูนย์กลางของศิลปะบาโรค แต่งานศิลปกรรมแบบบาโรคนั้นการแพร่หลายและได้รับความนิยมในหลายประเทศ เช่น อิตาลี อังกฤษ ไม่แพ้กันกับประเทศฝรั่งเศสเลย

คริสต์ศตวรรษที่ 17 สถาปัตยกรรมในฝรั่งเศสยังคงมีอิทธิพลของสถาปัตยกรรมเรอเนซองของอิตาลีอยู่มากแต่ต่อมาความนิยมในรูปลักษณะบาโรคมากขึ้น เริ่มมีการนำเอารูปแบบของโบสถ์เซนต์ปีเตอร์ในอิตาลีมาเป็นมาตรฐานหรือต้นแบบให้กับงานบาโรคในฝรั่งเศส และยังคงมีความสัมพันธ์กับศิลปะบาโรคของอิตาลี ทั้งด้านรูปแบบและวิถึญาณในการออกแบบ แต่ภายหลังปี ค.ศ. 1660 มีแนวโน้มหันมานิยมความงามที่ก่อให้เกิดประโยชน์ (Function beauty) งานที่สำคัญของศิลปะบาโรคในฝรั่งเศสก็คือ “พระราชวังลูฟว์” (Louvre Palace) และพระราชวังแวร์ซายส์ (Versailles Palace) ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจของงานศิลปกรรมแบบบาโรคของฝรั่งเศสเลยทีเดียว พระราชวังลูฟว์ได้ก่อสร้างและได้ถูกต่อเติมมาตลอดตั้งแต่เริ่มสร้าง จนถึงในปี ค.ศ.1678 มหากษัตริย์และพระราชสำนักแปรพระราชฐานอยู่ที่พระราชวังแวร์ซายส์ และพระราชวังลูฟว์กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะของสาธารณชน ในปี ค.ศ. 1793

พระราชวังลูฟว์ (Louvre Palace) (รูปที่ 10.12) พิพิธภัณฑ์ลูฟว์ หรือ มิวเซอลูฟว์ (ฝรั่งเศส: Musée du Louvre) สร้างขึ้นประมาณปี ค.ศ.1190 โดย ฟิลิปป์ ออกุสตุส (Philippe Auguste) ได้เริ่มมีการก่อสร้างอาคารบริเวณใกล้แม่น้ำแซน โดยสร้างเป็นป้อมปราการของทหารที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการล่าสัตว์และการเดินทางทางทหารรวมทั้งการป้องกันจากนอร์แมน เมื่อต่อมาในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 15 พระเจ้าชาร์ลที่ 5 ได้ทรงตกแต่งและต่อเติมอาคารให้มีความสวยงามมาก

ขึ้น เพื่อใช้เป็นทีเก็บเอกสารต่างๆรวมไปถึงหนังสือที่มีค่าของพระองค์ และสถานที่แห่งนี้ ก็ถูกใช้เป็นทีเก็บของสำคัญต่างๆ ของกษัตริย์ ทั้งสิ่งของต่างๆ รูปภาพทีสำคัญของศิลปินที่มีชื่อเสียง พระราชวังลูฟว์ก็กลายเป็นทีเก็บสะสมงานศิลปะต่างๆมากมายและสำคัญในยุโรป และในปี ค.ศ.1652 ทางราชสำนักของกษัตริย์ก็ได้ใช้พระราชวังลูฟว์เป็นที่อยู่อาศัยอย่างถาวร และได้มีการก่อสร้างต่อเติมให้มีใหญ่ขึ้นเพื่อให้เหมาะกับการทำงานหรือเป็นพระราชวัง โดยกษัตริย์แต่ละพระองค์ทีเข้ามาอยู่ต่างก็ได้มีการต่อเติมเพิ่มส่วนต่างๆขึ้นอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้พระราชวังลูฟว์นั้นมีความใหญ่โตและสวยงามขึ้นตามลำดับ

ในปี ค.ศ.1678 กษัตริย์ฝรั่งเศสและพระราชสำนักได้มีการย้ายออกจากพระราชวังลูฟว์ ไปอยู่ที่พระราชวังแวร์ซายส์ (Versailles) และเมื่อมีการปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศส พระราชวังลูฟว์ก็ถูกยึดโดยรัฐบาลฝรั่งเศสและได้ถูกจัดให้เป็นพิพิธภัณฑทีให้กับประชาชนทั่วไปได้เข้าชม มาจนถึงทุกวันนี้ ผังอาคารมีการออกแบบเป็นตัวอาคารโดยเปิดพื้นที่ว่างตรงกลางภายในขนาดใหญ่เพื่อสำหรับจัดสวน และเชื่อมต่อกับพื้นที่สวนตุยเลอรีขนาดใหญ่บริเวณด้านหน้า ตัวอาคารวางขนานกับแม่น้ำแซน (รูปที 10.13) การออกแบบอาคารจะมีความหรูหราสมกับการสร้างพระราชวังทีเป็นที่อยู่ของกษัตริย์ จะตกแต่งภายนอกเป็นรูปแบบสมัยนิยมแบบบาโรก การสร้างอาคารทีเป็นแนวยาว ไม่กว้างมาก มีห้องและพื้นที่ใช้สอยจำนวนมาก และเจาะช่องแสงหรือหน้าต่างอย่างเป็นระเบียบและจังหวะของรูปทรงทีซ้ำๆจะช่องใหญ่ด้านล่างและเล็กลงไปในชั้นบน เสาอาคารใช้เสาแบบคอรินเทียนแบบโรมันทีมีการวางคู่กันและยกซ้อนชั้นเพื่อเน้นจุดเด่นของรูปด้านหน้า และการใช้ซุ้มโค้งต่อเนื่องแบบสมดุลงภายในตกแต่งด้วยงานศิลปะชั้นสูงและมีความทันสมัยมากในสมัยนั้น การตกแต่งภายในเน้นการประดับลวดลายอย่างเต็มพื้นที่ของสวนตกแต่งด้วยสีทองและภาพเขียนด้วยสีบริเวณเพดานอย่างสวยงาม ลวดลายต่างๆจะมีความโค้งมน เคลื่อนไหว และเน้นการใช้รูปทรงตัว S (รูปที 10.14)

รูปที 10.12 ผังบริเวณพระราชวังลูฟว์ Louvre Palace

ที่มา : [on line] [cited: 25 พฤษภาคม 2563] จาก <http://www.vernerjohnson.com/>

รูปที่ 10.13 พระราชวังลูฟว์ Louvre Palace

ที่มา : [on line] [cited: 15 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.viajero-turismo.com/2012/10/5-destinos-culturales-para-los-amantes.html>

รูปที่ 10.14 การตกแต่งบริเวณโถงทางเดินพระราชวังลูฟว์ Louvre Palace

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.travelblog.org/Photos/7570178>

พระราชวังแวร์ซายส์ (Palace of Versailles) (รูปที่ 10.15) เป็นพระราชวังหลวงแห่งหนึ่งของประเทศฝรั่งเศสที่สำคัญของศิลปะแบบบาโรก พระราชวังแวร์ซายส์ตั้งอยู่ที่แวร์ซายซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ที่ตั้งห่างจากกรุงปารีสมาทางทิศตะวันตกประมาณ 17 กิโลเมตร พระราชวังแห่งนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมื่อปี 1979 จากองค์การยูเนสโก พระราชวังแวร์ซายส์เป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคปัจจุบัน โดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 มีพระประสงค์ให้สร้างพระราชวังขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการปกครองของพระองค์ โดยใช้เงินในการสร้างทั้งหมด 500,000,000 ฟรังก์ และคนงานกว่า 30,000 คน พระราชวังแวร์ซายส์เริ่มต้นด้วยพระราชวังแห่งนี้ถูกสร้างขึ้นในปี ค.ศ 1624 โดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 กษัตริย์แห่งฝรั่งเศสที่สร้างขึ้นเพื่อสำหรับล่าสัตว์ และใช้เป็นที่พักผ่อนนอกเขตเมืองปารีส ต่อมาพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงสถาปนิกสถานที่แห่งนี้ขึ้นเพื่อใช้สำหรับพระราชวังแห่งใหม่และเป็นที่พักผ่อนและหนีความแออัดภายในกรุงปารีส และยังทรงจะใช้พระราชวังแวร์ซายส์เป็นศูนย์กลางการปกครองแห่งใหม่แทนพระราชวังลูฟว์ (Louvre Palace)

พระราชวังแวร์ซายส์มีการออกแบบตกแต่งอลังการที่สุดตามแบบอย่างของศิลปะบาโรก (Baroque) ของฝรั่งเศส หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สไตล์หลุยส์ที่ 14 การตกแต่งทั้งภายนอกและภายในมีความสวยงามหรูหรา ฟุ่มเฟือย เต็มไปด้วยงานศิลปะที่มีความละเอียดอ่อนประณีต โดยมีการคำนึงถึงหลักการการออกแบบตามหลักการของทฤษฎีศิลปะอย่างดี ความสวยงาม รูปทรง ความสมดุล ถูกนำมาใช้ในเกือบทุกๆส่วยของการประดับตกแต่ง โดยหัวหน้าสถาปนิกคนสำคัญที่ออกแบบและควบคุมงานการก่อสร้างคนแรกก็คือ หลุยส์ เลอ วอ (Louis Le Vau) สถาปนิกชื่อดังของฝรั่งเศสเป็นผู้ออกแบบ และตกแต่งภายในพระตำหนักเดิมของพระบิดาที่แวร์ซายส์ใหม่ทั้งหมดรวมทั้งปรับภูมิทัศน์ สวนภายในราชวัง โดยให้ใช้สีทองและหินอ่อน ซึ่งถือว่าเป็นผลงานชิ้นสุดท้ายก่อนที่หลุยส์ เลอ วอ จะเสียชีวิต หลังจากนั้น ฌูลส์-ฮาร์ดว็อง-มงซาร์ท (Jules-Hardouin-Mansart) จึงเข้ามารับช่วงต่อ ผลงานสถาปัตยกรรมมีการออกแบบวางแผนงานไว้อย่างดี การออกแบบจะมีการคำนึงถึงความสมดุลของรูปแบบและมีความสอดคล้องกันกับงานภูมิสถาปัตยกรรมเป็นอย่างดี งานภายนอกอาคารจะมีการจัดสวนดอกไม้สวยงาม โดยเน้นการจัดสวนแบบความเป็นระเบียบ มีการทำน้ำพุประดับจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงวิธีการบริหารจัดการน้ำได้เป็นอย่างดี รูปแบบการจัดสวนที่มีความสมดุลย์ หรูหรา มีความต้องการที่จะให้เป็นแบบอย่างของงานแบบศิลปะบาโรกอย่างเต็มรูปแบบ

การตกแต่งภายในของพระราชวังแวร์ซายส์จะเน้นการประดับตกแต่งด้วยสีทอง ประดับกระจกสี ลวดลายจะฉูดฉาดหนักแน่นเขียนสีทองอร่ามสวยงาม ฝาผนังจะมีงานจิตรกรรมเขียนประดับเต็มพื้นที่ งานประติมากรรมและงานกระจกเงาช่วยให้รู้สึกถึงความโล่งของพื้นที่ ภายในห้องต่างๆมี

การประดับตกแต่งเสาด้วยหินอ่อนต่างๆ การประดับเพดานด้วยโคมไฟระย้าที่ทำด้วยแก้วเจียรไนและทองคำ รวมไปถึงงานไม้แกะสลัก และของประดับต่างทำด้วยไม้เดินเส้นสีทองและมีการประดับอัญมณีด้วยในบ้างชิ้น เมื่อมองเข้าไปแล้วดูภาพรวมแล้วจะเห็นถึงความสวยงาม ลงตัวของรูปแบบและศิลปะบาโรค ที่เน้นเรื่องความสวยงาม หรุหว่า ฟุ่มเฟือย อลังการ สร้างความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ที่ได้เห็น จึงนับได้ว่าเป็นรูปแบบศิลปกรรมแบบบาโรคที่สมบูรณ์แบบ

รูปที่ 10.15 ด้านหน้า พระราชวังแวร์ซายส์ (Palace of Versailles)

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <http://travel-tips.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/holiday-Paris-weekend-city-break-11.htm>

รูปที่ 10.16 พระราชวังแวร์ซายส์ (Palace of Versailles)

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.nomadicmatt.com/travel-blogs/the-palace-of-versailles/>

รูปที่ 10.17 พระราชวังแวร์ซายส์ (Palace of Versailles)

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก [https://www.britannica.com/topic/](https://www.britannica.com/topic/Palace-of-Versailles)

Palace-of-Versailles

ศิลปะโรโคโค

ศิลปะโรโคโค (Rococo) หรือบางครั้งก็อาจจะเรียกกันว่า "ศิลปะแบบหลุยส์ที่ 14" (Louis XIV Style) หรือ (Louis Quatorze) เรียกอีกอย่างว่าฝรั่งเศสคลาสสิก เป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมและศิลปะการตกแต่งที่ตั้งใจจะเชิดชูกษัตริย์หลุยส์ที่ 14 (Louis Louis XIV) งานศิลปะต่างๆได้รับการสนับสนุนอย่างมากในยุคนี้จากกษัตริย์ ศิลปะโรโคโคเริ่มพัฒนามาจากศิลปะในฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะในพระราชสำนักของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 และแพร่ไปในทวีปยุโรป แต่ประเทศอังกฤษไม่ค่อยได้รับอิทธิพลศิลปะแบบนี้ วงการศิลปะจะมีชนชั้นสูงเป็นผู้อุปถัมภ์จึงสะท้อนความคิด ความรู้สึก ตามสังคมชนชั้นสูง โดยรับแรงบันดาลใจอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญต่อศิลปะแบบโรโคโคโดยจากสตรีที่เป็นผู้นำทางศิลปะในขณะนั้นคือ "มาดามปอมปาดัวร์" ซึ่งเป็นพระสนมเอกของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 จึงทำให้งานศิลปะโรโคโคมีความบอบบาง อันเป็นรสนิยมของสตรี

ศิลปะโรโกโกเริ่มขึ้นจากศิลปะการตกแต่งและศิลปะการตกแต่งภายใน ในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 แห่งฝรั่งเศส เมื่อปลายรัชสมัยการตกแต่งอย่างหรูหราแบบโรโกโกก็เริ่มเบาขึ้น มีเส้นโค้งมากขึ้น และลวดลายเริ่มเป็นธรรมชาติมากขึ้น (รูปที่ 10-18) ลักษณะเช่นนี้จะเห็นชัดได้จากผลงานของ นิโคลัส ปินเนอ (Nicholas Pineau) ระหว่างสมัยรีเจนซ์ (Régence) ชีวิตราสำนักก็เริ่มย้ายออกจากพระราชวังแวร์ซายส์ โรโกโกก็มีรากฐานมั่นคงขึ้นโดยเริ่มจากงานในวังหลวงแล้วขยายออกมาสู่งานสำหรับชนชั้นสูง ลักษณะอ่อนไหวและขี้เล่นของโรโกโกทำให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อของรัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 โดยแท้

รูปที่ 10.18 ศิลปะแบบหลุยส์ที่ 14" (Louis XIV Style) หรือ (Louis Quatorze)

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.britannica.com/topic/Palace-of-Versailles>

การตกแต่งภายในเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 18 ห้องที่ออกแบบแบบโรโคโคจะเป็น เอกภาพ คือ ทุกสิ่งทุกอย่างในห้อง ไม่ว่าจะเป็นผนัง เพอร์นิเจอร์ หรือเครื่องประดับ จะออกแบบเพื่อให้กลมกลืนกันอันหนึ่งอันเดียวกันมิใช่จะอิสระต่อกัน คือไม่มีสิ่งใดในห้องนั้นที่ลอกแบบออกมา ภายในห้องจะมีเพอร์นิเจอร์ที่หรูหราและอลังการ รูปปั้นเล็กๆ แบบประติประดอย ภาพเขียนหรือกระจกก็จะเป็นกรอบลวดลาย และพรมแขวนผนัง ที่ถ้าแยกอะไรออกมาก็จะทำให้ห้องนั้นไม่สมบูรณ์แบบ

โรโคโค Rococo มาจากคำสองคำผสมกัน คำว่า “rocaille” จากภาษาฝรั่งเศส ซึ่งหมายถึง ศิลปะการตกแต่งที่ใช้ลวดลายคล้ายหอยหรือใบไม้ และคำว่า barocco จากภาษาอิตาลี หรือที่ เรียกว่า ศิลปะบาโรกศิลปะโรโคโคจะนิยมเล่นเส้นโค้งตัวซีและตัวเอส (S และ C curves) แบบ เปลือกหอย หรือการม้วนตัวของใบไม้เป็นหลัก และจะเน้นการตกแต่งประติประตอย จนทำให้นัก วิจารณ์ศิลปะค่อนข้างว่าเป็นศิลปะของความฟุ้งเฟ้อและเป็นเพียงศิลปะสมัยนิยมเท่านั้น

คำว่าโรโคโคเมื่อเริ่มใช้เป็นที่แรกของประเทศอังกฤษเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1836 เป็นภาษา พูดที่หมายความว่า โบราณล้ำสมัย แต่พอมาถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 คำนี้ก็เป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปโดยนักประวัติศาสตร์ศิลปะ ถึงจะมีการถกเถียงกันถึงความสำคัญของศิลปะลักษณะนี้ โรโค โคก็ยังถือกันว่าเป็นสมัยของศิลปะที่มีความสำคัญสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก

ลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมโรโคโค

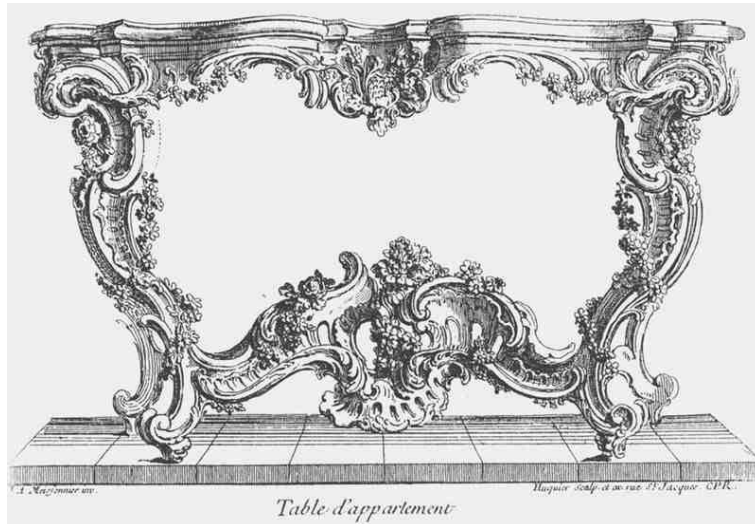
1. มีการประดับประดาตกแต่งอย่างหรูหรา
2. มีความบอบบางด้วยการประดับลวดลายอันคดโค้ง คล้ายลายกันหอย คลื่นน้ำ
3. โครงสร้างและเส้นคดโค้ง แต่ยังมีลักษณะของความมั่นคง
4. ตกแต่งภายในจะออกไปทางร่าเริง จะมีปูนปั้นเป็นรูปใบไม้ ไฟ ทรงหอย และก้อนเมฆ ห้อยระย้าไปทั่วห้อง

รูปที่ 10.19 ลายทรงอิสระแบบโรโคโค

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://en.wikipedia.org/>

wiki/Roco

รูปที่ 10.20 โต๊ะทรงหลุยแบบโรโคโค

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://en.wikipedia.org/wiki/Roco>

สถาปัตยกรรมโรโคโค

องค์ประกอบของสถาปัตยกรรมศิลปะแบบโรโคโคจะเน้นความไม่สมดุลของรูปแบบ (asymmetry) อันเป็นแนวคิดแบบใหม่ของศิลปะยุโรป ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเดิมที่เน้นการวางองค์ประกอบที่จะต้องสมดุลของรูปทรงและองค์ประกอบ การใช้ความไม่สมดุลเช่นนี้เป็นการทำให้เกิดความรู้สึกที่เรียกกันว่าตรงกันข้ามกัน (contrast) งานศิลปะแบบโรโคโคจะโดดเด่นด้วยการออกแบบตกแต่งหรูหราพร้อมม้วนองุ่นเปลือกรูปร่างและรูปแบบทางเรขาคณิตที่ละเอียดอ่อน สถาปนิกโรโคโคที่ใช้ความคิดพิสดารที่มีน้ำหนักเบาสัมผัสที่สง่างามมากขึ้นตัวอย่างเช่น โบสถ์ เซนต์ชาร์ส บอโรเมโอ (St. Charles Church) กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย สร้าง ค.ศ.1716-1734 (รูปที่ 10.21) เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมผสมผสานสถาปัตยกรรมสมัยต่างๆ เข้าด้วยกันเช่น ศิลปะฟื้นฟูศิลปวิทยาการ อนุสาวรีย์หรือหอคอยด้านหน้า ได้รับอิทธิพลจากอนุสาวรีย์เสาในจัตุรัสของโรมันสามเหลี่ยมหน้าจั่วและโดม

โบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ (St. Charles Church) (รูปที่ 10-22) หรือที่ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “คาร์ลเคียร์เชอ” (Karlkirche) กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย สร้างเมื่อปี ค.ศ.1716-1734 ในปี 1713 โดยสมเด็จพระจักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 6 แห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์สาบานว่าจะสร้างโบสถ์เพื่อเป็นเกียรติให้แก่กบฏอูปลัมภ์ของพระองค์ที่ชื่อชาร์ลส์ โบโรโรเมโอ หากกรุงเวียนนารอดพ้นจากโรคระบาดที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในขณะนั้น หลังจากนั้นไม่นาน สถาปนิกที่ชื่อโยฮันน์ แบร์นฮาร์ด ฟิเชอร์ ฟอน แอร์ลัคก็ริเริ่มและควบคุมการก่อสร้าง แต่หลังจากเขาเสียชีวิต ลูกชายของเขาก็สานต่องานจนเสร็จสิ้นในปี 1739 ผลลัพธ์ของรูปแบบผสมผสานทางสถาปัตยกรรมในโบสถ์แห่งนี้ก็ยังคงเป็นที่สะดุดตามาจนถึงทุกวันนี้

รูปที่ 10.21 ด้านหน้าโบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ กรุงเวียนนา

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://travel.mthai.com/blog/139412.html>

โบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ (St. Charles Church) (รูปที่ 10-22) หรือที่ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “คาร์ลเคียร์เชอ” (Karlkirche) กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย สร้างเมื่อปี ค.ศ.1716-1734 ในปี 1713 โดยสมเด็จพระจักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 6 แห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์สาบานว่าจะสร้างโบสถ์เพื่อเป็นเกียรติให้แก่กบฏอูปลั้มภักข์ของพระองค์ที่ชื่อชาร์ลส์ โบโรโรเมโอ หากกรุงเวียนนารอดพ้นจากโรคระบาดที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในขณะนั้น หลังจากนั้นไม่นาน สถาปนิกที่ชื่อโยฮันน์ แบร์นฮาร์ด ฟิชเชอร์ ฟอน แอร์ลัคก็ริเริ่มและควบคุมการก่อสร้าง แต่หลังจากเขาเสียชีวิต ลูกชายของเขาก็สานต่องานจนเสร็จสิ้นในปี ค.ศ 1739 ผลลัพธ์ของรูปแบบผสมผสานทางสถาปัตยกรรมในโบสถ์แห่งนี้ก็ยังคงเป็นที่สะดุดตามาจนถึงทุกวันนี้

โบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ มี โดมทองแดงที่มีความสูง 236 ฟุต (72 เมตร) ทำให้เกิดภาพอันน่าประทับใจเมื่อตัดกับขอบฟ้า โดมตรงกลางมีโคมตะเกียง (Lantern) เพื่อนำแสงเข้าสู่ภายใน สิ่งที่น่าสนใจคืออาคารจะมีเสาโทรจัน (Trojan) สองต้น “เสาโทรจัน” คือเสาสัญลักษณ์แห่งชัยชนะของจักรพรรดิโทรจัน (Emperor Trajan) แห่งจักรวรรดิโรมันโดยได้จำลองต้นแบบเสานี้มาจากด้านหน้าวิหารพาทีออน (Pantheon) ของโรมันโบราณในกรุงโรม แกะสลักเป็นเรื่องราวของเซนต์ชาร์ลส์ ที่ช่วยรักษาผู้ป่วยจากโรคระบาดจนได้รับการยกย่องให้เป็นนักบุญ การตกแต่งภายในเน้นความหรูหราของลวดลายและการเขียนรูปภาพต่างๆสลับการตกแต่งด้วยลายที่มีการประดับสีทอง ทำให้ภายในดูมีความให้ความสงบ และหรูหราสวยงาม (รูปที่ 10.23)

รูปที่ 10.22 ด้านหน้าโบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ กรุงเวียนนา

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://pxhere.com/photo/571010>

รูปที่ 10.23 บริเวณโคมตรงกลางรูปวงรีโบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.wikiwand.com/en/Karlskirche>

อาราม ออทโทบอยเริน (Kloster Ottobeuren) (รูปที่ 10.24) เป็นอีกโบสถ์หนึ่งที่เป็นตัวอย่างรูปแบบลักษณะศิลปะแบบโรโคโค ที่มึรูปแบบการออกแบบอาคารและการตกแต่งอาคารใช้แนวความคิดศิลปกรรมแบบโรโคโค ที่ปัจจุบันเป็นตั้งอยู่ที่เมือง ออทโทบอยเริน ในรัฐบาวาเรีย ประเทศเยอรมนี สร้าง ค.ศ.1732-1739 เป็นการตกแต่งช่วงปลายสมัยบาโรก เชื่อมต่อกับช่วงต้นศิลปะโรโคโค อารามออทโทบอยเรินก่อตั้งเมื่อขึ้นใน ค. ศ.764 โดยบุญราศีโทโท (Toto) อุทิศให้เซนต์อเล็กซานเดอร์มรณสักขี (St. Alexander, the Martyr) ที่ปัจจุบันเป็นตั้งอยู่ที่เมืองออทโทบอยเริน ในรัฐบาวาเรีย ประเทศเยอรมนี การตกแต่งภายในเน้นความหรูหรา สีสันสดใส การเขียนรูปภาพสลักกับลวดลายสีทอง และมีพื้นหลังสีขาว มีการตกแต่งลวดลายเต็มพื้นที่ของผนัง (รูปที่ 10.25)

รูปที่ 10.24 ภายนอก อาราม ออทโทบอยเริน

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.tief-im-allgaeu.de/>

barock-basilika-ottobeuren/

รูปที่ 10.25 ภายใน อาราม ออทโทบอยเริน

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก [https://www.tief-im-allgaeu.de/
barock-basilika-ottobeuren/](https://www.tief-im-allgaeu.de/barock-basilika-ottobeuren/)

รูปที่ 10.26 บริเวณหลังคาอาราม ออทโทบอยเริน

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก [https://www.wondermondo.com/
ottobeuren-abbey/](https://www.wondermondo.com/ottobeuren-abbey/)

พระราชวัง ซ็องซูซี (Sanssouci) (รูปที่ 10.27) สร้างเมื่อ ค.ศ. 1745-1747 เป็นอดีตพระราชวังฤดูร้อนของพระเจ้าฟรีดริชที่ 2 แห่งปรัสเซียตั้งอยู่ที่เมืองพอทสดัมในประเทศเยอรมนี สร้างโดยพระราชประสงค์ของพระเจ้าฟรีดริช โดยมีจอร์จ เวนชเลาส์ ฟอน คโนเบิลสдорฟฟ์ (Georg Wenzeslaus von Knobelsdorff) เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบ รูปแบบงานสถาปัตยกรรมเป็นแบบโรโคโค วังซ็องซูซีเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบโรโคโคที่มีความสวยงามมากในประเทศเยอรมนี ซึ่งมักได้รับการเปรียบเทียบกับความสวยงามกับพระราชวังแวร์ซายส์ในประเทศฝรั่งเศส พระราชวังซ็องซูซีมีลักษณะรูปแบบการออกแบบอาคารที่เป็นส่วนตัวแบบโรโคโคและมีขนาดผังอาคารที่เล็กไม่ใหญ่โตเหมือนพระราชวังอื่นๆในประเทศแถบยุโรป การตกแต่งอาคารประกอบด้วยวัสดุและสิ่งก่อสร้างตกแต่ง (follies) มากมายในสวนแบบภูมิทัศน์ จอร์จ เวนชเลาส์ ฟอน คโนเบิลสдорฟฟ์ได้พยายามออกแบบวังเพื่อให้เป็นที่ประทับพักผ่อนส่วนพระองค์ของพระเจ้าฟรีดริชให้มากที่สุด เป็นที่หลบจากราชสำนักเบอร์ลิน ที่เต็มไปด้วยพิธีรีตองต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จากชื่อของวังที่แปลว่า “ไกลกังวล” ชื่อที่เป็นการเน้นว่าเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนมิใช่สถานที่สำหรับการใช้อำนาจ ตัวพระราชวังไม่ใหญ่ไปกว่าคฤหาสน์ชั้นเดียวคล้ายกับวังเดอมาร์ลีย์ (Château de Marly) ใกล้กรุงปารีสมากกว่าจะคล้ายพระราชวังแวร์ซายส์ ห้องหลักของซ็องซูซีมีเพียง 10 ห้อง ตัววังสร้างบนเนินกลางอุทยานมีบันไดเชื่อมถึงกัน (รูปที่ 10.28) การออกแบบสถาปนิกถ่ายทอดความเป็นตัวตนของพระเจ้าฟรีดริชให้มากที่สุดและกษัตริย์ทรงมีอิทธิพลต่อการตกแต่งอาคารแห่งนี้มากจนเป็นเอกลักษณ์ที่เรียกกันว่า “โรโคโคแบบเฟรเดอริค” พระเจ้าฟรีดริชทรงให้ความสนใจและมีส่วนเกี่ยวข้องที่ทรงสร้างซ็องซูซีเพื่อเป็น “ที่ที่จะตายกับพระองค์” คโนเบิลสдорฟฟ์ถูกปลดเมื่อปี ค.ศ. 1746 เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกันเรื่องที่ตั้งของวังเมื่อมองจากอุทยาน ฟาน โบมัน (Jan Bouman) สถาปนิกชาวดัตช์สร้างต่อจนเสร็จ ส่วนการตกแต่งภายในยังคงได้รับอิทธิพลการตกแต่งแบบโรโคโคที่เน้นเรื่องความหรูหราสวยงามมากกว่าการใช้สอย การประดับตกแต่งเน้นสีขาวสลัสีทองเพื่อให้รู้สึกถึงความอลังการของงานตกแต่งที่สวยงามอย่างที่สุด (รูปที่ 10.29)

ศิลปะโรโคโคนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบสถาปัตยกรรมอันมีลักษณะของเส้นสายที่อ่อนโค้ง นุ่มนวล อ่อนไหว และไม่เน้นโครงสร้างที่แข็งแรง ตามแบบอย่างสถาปัตยกรรมบาโรก ซึ่งหากดูจากรูปแบบภายนอกนั้นอาจจะไม่มีแตกต่างจากสถาปัตยกรรมบาโรกอย่างชัดเจน แต่รูปแบบการตกแต่งภายในนั้นจะสามารถบ่งบอก ถึงลักษณะเฉพาะของศิลปะโรโคโคอันมีความนุ่มนวลและกระจุกกระจิม ซึ่งเป็นรสนิยมทางศิลปะของสตรีเพศ

รูปที่ 10.27 โบสถ์ เซนต์ ชาร์ส บอโรเมโอ กรุงเวียนนา สร้าง ค.ศ.1716-1734

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://blog.prontotour.com/saraylar-sehri-potsdami-gordunuz-mu/>

รูปที่ 10.28 พระราชวัง ซ็องซูซี Sanssouci ค.ศ.1745-1747

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://i.pinimg.com/originals/e0/43/fa>

รูปที่ 10.29 โถงทางเดินพระราชวัง ซ็องซูซี (Sanssouci 1745-1747)

ที่มา : [on line] [cited: 20 พฤษภาคม 2563] จาก <https://www.hideawayreport.com/>

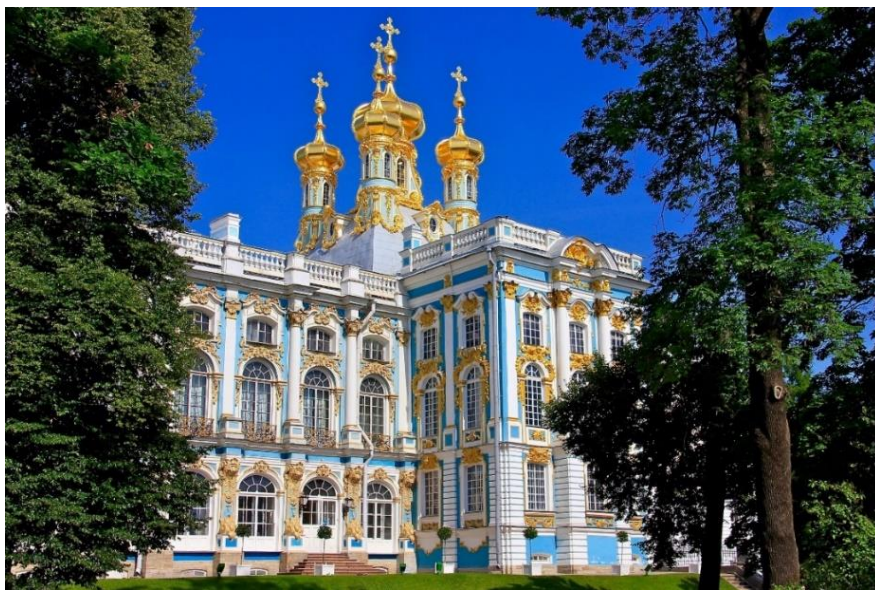
ศิลปะโรโกโก เริ่มต้นในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 และมีความเจริญก้าวหน้าและได้รับความนิยมนำไปใช้ในแถบทวีปยุโรป จนกระทั่งเกิดการปฏิวัติในฝรั่งเศส อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือเริ่มเข้าสู่รัชสมัยของจักรพรรดิโปเลียน ศิลปะแบบโรโคโคก็เสื่อมความนิยมลงเพราะมีศิลปะลัทธิคลาสสิกใหม่เข้ามาแทนที่ในคริสต์ศตวรรษที่ 19

พระราชวังแคทเธอริน (Catherine Palace) (รูปที่ 10.30) พระราชวังแคทเธอรินอยู่ที่เมืองพุซกิน (Pushkin) ห่างจากตัวนครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก (St Petersburg) 25 กม เริ่มก่อสร้างในปี ค.ศ 1717 โดยพระนางแคทเธอรินที่ 1 พระมเหสีของปีเตอร์มหาราช ซึ่งได้ขึ้นครองราชย์ หลังจากที่ปีเตอร์มหาราชสวรรคต ทรงประสงค์สร้างวังแห่งนี้ขึ้นเพื่อเป็นพระราชวังฤดูร้อน ออกแบบโดยสถาปนิกชาวเยอรมันแต่ได้รับการต่อเติมและตกแต่งใหม่ในหลายยุคหลายสมัย ยุคที่รุ่งเรืองที่สุดว่ากันว่าทั้งพระราชวังและรูปปั้นตกแต่งประดับประดาด้วยทองคำกว่า 100 กิโลกรัม การออกแบบอาคารพระราชวังแห่งนี้ใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบ “รัสเซียบาโรค” ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การใช้สีของการทำสีอาคารให้ดูเด่นสวยงาม พระราชวังแคทเธอรินใช้สีฟ้าอมน้ำเงินมาประดับสลักด้วยลวดลายสีทองและมีรูปแบบงานสถาปัตยกรรมที่สำคัญแบบรัสเซียก็คือการทำโดมทรงหัวหอมสีทองยิ่งทำให้ดูโดดเด่นหรูหรามากขึ้น รัสเซียบาโรคจะเน้นการตกแต่งที่สวยงาม หรูหราประดับลวดลายด้วยสีทอง และสีสวยงาม ภายในยังคงมีการตกแต่งอย่างสวยงาม โดยเน้นในเรื่องสีที่มีสีทองเป็นส่วนที่สำคัญ พระราชวังแคทเธอรินมีสวนป่าขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับตัวพระราชวังซึ่งเป็น

ที่นิยมมากในการสร้างพระราชวังที่จะต้องมียัดสวนหรือพื้นที่ว่างสีเขียวขนาดใหญ่ขนาดใหญ่อยู่ด้วย
(รูปที่ 10.31)

รูปที่ 10.30 พระราชวังแคทเธอรีน Catherine Palace (c) Linda Garrison
ที่มา: ถ่ายโดยผู้เขียน เมื่อวันที่ 25 พ.ย. 2559

รูปที่ 10.31 ภายนอกพระราชวังแคทเธอรีน (Catherine Palace)
ที่มา : ถ่ายโดยผู้เขียน เมื่อวันที่ 25 พ.ย. 2559

สรุป

ยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของศิลปกรรมและงานสถาปัตยกรรม ด้วยความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและการปฏิวัติภูมิปัญญาในด้านต่างๆ ทำให้คนเข้าใจถึงการใช้อย่างหลักเหตุและผลมากขึ้นกว่าที่จะทำในสิ่งใหม่และออกจากรูปแบบเดิมๆ ที่เคยทำกันมา งานศิลปะแบบบาโรคและโรโคโค มีแนวความคิดในการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ที่ต่างออกไปจากรูปแบบอื่นๆ ที่มีความงามและการใช้รูปแบบของเส้นโค้งมาเป็นสำคัญ การพัฒนารูปแบบการนำรูปแบบศิลปะแบบเรอเนซองมาเป็นต้นแบบและพัฒนางานให้มีความต่างและสร้างเอกลักษณ์ใหม่ งานศิลปะที่เน้นความหรูหราสวยงาม เน้นเส้นสายที่เคลื่อนไหวและอ่อน ฝึกปกติ ไม่มีระเบียบ ทำให้เกิดความสวยงามตื่นตามตื่นใจกับผู้พบเห็น สถาปนิกผู้ออกแบบต่างพากันสร้างงานที่ต่างออกไปโดยมีพื้นฐานจากศิลปะแบบเรอเนซองส์เป็นต้นแบบและพัฒนางานต่อและใส่การประดับตกแต่งให้ดูสวยงามด้วยสี่ประดับ

เนื้อหาในบทนี้ได้กล่าวถึงรูปแบบอาคารศิลปะบาโรคและโรโคโคเริ่มมีการพัฒนาจากศิลปะแบบเรอเนซองส์ และถูกปรับมาใช้พร้อมทั้งพัฒนารูปแบบเป็นของตัวเอง และถูกนำมาใช้กับสถาปัตยกรรมทำให้มีความหลากหลายมากขึ้นอาคารสำหรับต่างๆ รวมไปถึงพระราชวังที่ได้รับการสร้างและขยายต่อเติมให้มีความสวยงาม ศิลปะบาโรคและโรโคโคยังคงมุ่งเน้นในเรื่องความสวยงามหรูหรา สมฐานะ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงอำนาจและการปกครองของกษัตริย์ ในสมัยนั้น สถาปนิกต่างได้รับความไว้วางใจให้ออกแบบอาคารทางศาสนาและพระราชวังให้กับราชวงศ์ จึงสามารถอาคารที่มีความหลากหลายมากขึ้น โบสถ์อิล เจซุและโบสถ์ซานตา ซุซานน่า เป็นงานศิลปะแบบบาโรคที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากโบสถ์ในสมัยเดิมอาคารด้านหน้ามีการประดับตกแต่งที่ใช้เส้นโค้งและมีการใช้ตัวค้ำยันบริเวณหน้าจั่วแบบม้วนโค้ง และการพัฒนารูปแบบศิลปะแบบบาโรคสำหรับพระราชวังก็คือพระราชวังลูฟว์และพระราชวังแวร์ซายส์ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะแบบบาโรค

ในช่วงถัดมาได้กล่าวถึงศิลปะแบบโรโคโคพัฒนาต่อยอดจากศิลปะแบบบาโรค โรโคโคมีความต่างและพิเศษออกไปจากศิลปะแบบบาโรคเนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากราชินีของกษัตริย์พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งทำให้งานศิลปะแบบโรโคโคนั้นมีความอ่อนหวานและเคลื่อนไหวมากกว่าศิลปะบาโรค และการประดับตกแต่งมีความหรูหรามากขึ้น จะเน้นการตกแต่งในทุกพื้นที่ของส่วนตกแต่งให้มากและใช้สี่ประดับสลักการสีทองที่ให้ความสว่างอ่อนนุ่มสวยงาม ภูมิความหรูหรายิ่งกว่าเดิม โบสถ์เซนต์ ชาร์ บอโรเมโอ เป็นโบสถ์ที่ได้รับการตกแต่งงานศิลปะแบบโรโคโค พระราชวังซ็องซูซีและพระราชวังแคลเธอลีน การตกแต่งด้วยศิลปะแบบโรโคโค ภายนอกและภายในมีความหรูหราและประดับตกแต่งสี่ประดับด้วยสีทองคำ

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายถึง ยุคสว่างทางปัญญา(The Enlightenment) ว่าหมายถึงอะไร
2. จงอธิบายถึงมูลเหตุของศิลปะบาโรค ว่ามีแนวความคิดอย่างไร
3. อธิบายความหมายว่า บาโรค หมายถึงอะไร
4. จงอธิบายถึงลักษณะของศิลปะบาโรคว่ามีลักษณะอย่างไร
5. จงยกตัวอย่างอาคารที่สำคัญของศิลปะสมัยบาโรคว่ามีลักษณะอย่างไร
6. Function beauty หมายถึงอะไร
7. จงอธิบายถึงมูลเหตุของศิลปะโรโคโค ว่ามีแนวความคิดอย่างไร
8. อธิบายความหมายว่า โรโคโค หมายถึงอะไร
9. จงอธิบายถึงลักษณะของศิลปะบาโรโคโคว่ามีลักษณะอย่างไร
10. จงยกตัวอย่างอาคารที่สำคัญของศิลปะสมัยโรโคโคว่ามีลักษณะอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กำจร สุนพงษ์ศรี,(2524) *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก*, กท สำนักพิมพ์คาร์เดียเพรสบุ๊ก.
- พีระศรี, ศิลป,(2512) *ประวัติศาสตร์และแบบอย่างศิลปะ*. แปลและเรียบเรียงโดย เขียน ยิ้มศิริ , เรณู ฤทธิราช ,(2552) *เอกสารคำสอน รหัสวิชา 606122 ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก*. (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ,
- นันทา กปิลกาญจน์. (2546). *ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2529). *ประวัติศาสตร์ศิลป์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- กฤษณา หงษ์อุเทน.(2548) *ศิลปะคริสเตียนในทวีปยุโรป: สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม*.

กรุงเทพฯ: สยามเพรสแมเนจเม้นท์,

David Watkin.(2005). *A history of Western Architecture. 4th ed.* New York :

Watson-Guptill ,

Francis D.K. Ching, Mark M. Jarzombek and Vikramaditya Prakash.(2007). *A Global*

history of Architecture. New Jersey: John Wiley& Sons,